

Liturgie voor de dagopening op het Christelijk Sociaal Congres
met als thema 'Menselijkheid als maat, de sociale kwestie anno 2005'
vrijdag 26 augustus 2005 om 8.30 uur
in SBI – conferentiecentrum Zonheuvel te Doorn

verzorgt door: ds. J.D.W. Eerbeek, Hoofdpredikant Ministerie van Justitie en voorzitter
Stichting Exodus Nederland.

Welkom

Lied: Zomaar een dak (melodie Komt nu met zang)

1. Zomaar een dak boven wat hoofden,
deur die naar stilte open staat.
Muren van huid, ramen als ogen
speurend naar hoop en dageraad.
Huis dat een levend lichaam wordt
als wij er binnengaan
om recht voor God te staan.

2. Woorden van ver, vallende sterren,
vonken verleden hier gezaaid.
Namen voor Hem, dromen, signalen
diep uit de wereld aangewaaid.
Monden van aarde horen en zien,
onthouden, spreken voort
Gods vrij en lichtend woord.

3. Tafel van Een, brood om te weten
dat wij elkaar gegeven zijn.
Wonder van God, mensen in vrede,
oud en vergeten nieuw geheim.
Breken en delen, zijn wat niet kan,
doen wat ondenkbaar is,
dood en verrijzenis.

Woord van verwachting en groet

Een kaars wordt ontstoken

Gedicht

Gebed: Psalm 139 : 1 en 2

1. Heer, die mij ziet zoals ik ben,
dieper dan ik mijzelf ooit ken,
kent Gij mij, Gij weet waar ik ga,
Gij volgt mij waar ik zit of sta.
Wat mij ten diepste houdt bewogen,
't ligt alles open voor uw ogen.

2. Gij zijt zo diep vertrouwd met mij:
wie weet mijn wegen zoals Gij?
Gij kent mijn leven woord voor woord,
Gij hebt mij voor ik spreek gehoord.
Ja overal, op al mijn wegen
en altijd weer komt Gij mij tegen.

Wij lezen uit de bijbel: Marcus 8 : 22 – 26: De blinde te Bethsaida

Meditatie

Lied 487: 1 en 2

1. De Heer heeft mij gezien en onverwacht
ben ik opnieuw geboren en getogen.
Hij heeft mijn licht ontstoken in de nacht,
gaf mij een levend hart en nieuwe ogen.

Zo komt Hij steeds met stille overmacht
en zo neemt Hij voor lief mijn onvermogen.

2. Hij doet met ons, Hij gaat ons in en uit.
Heeft in zijn handen onze naam geschreven.
De Heer wil ons bewonen als zijn huis,
plant als een boom in ons zijn eigen leven,
wil met ons spelen, neemt ons tot zijn bruid
en wat wij zijn, Hij heeft het ons gegeven.

Onze Vader

Onze Vader die in de hemelen zijt
uw naam worde geheiligd
uw koninkrijk kome
uw wil geschiede
gelijk in de hemel also ook op de aarde.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden
gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren
en leid ons niet in verzoeking
maar verlos ons van de boze
want van U is het koninkrijk
en de kracht
en de heerlijkheid
tot in eeuwigheid
Amen.

Lied: 249 : 1, 2 en 3

1. Wij leven van de wind
die aanrukt uit den hoge
en heel het huis vervult
waar knieën zijn gebogen,
die doordringt in het hart,
in de verborgen hor,
en uitbreekt in een lied
en opstijgt God ten lof.

3. Wij teren op het woord,
het brood van God gegeven,
dat mededeelzaam is
en kracht geeft en nieuw leven.
Dus zegt en zingt het voort,
geeft uit met gulle hand
dit manna voor elk hart,
dit voedsel voor elk land.

2. Wij delen in het vuur
dat neerstrijkt op de hoofden,
de vonk die overspringt
op allen die geloven.
Vuurvogel van de vloed,
duif boven de Jordaan,
versterk in ons de gloed,
wakker het feestvuur aan.

Zegen

Aangeraakt worden en gaan aanraken

Meditatie door drs. J.D.W. Eerbeek, Hoofdpredikant bij het Ministerie van Justitie en Voorzitter van de Stichting Exodus Nederland, in de openingsviering van het Christelijk Sociaal Congres op 26 augustus 2005 te Doorn

‘Zou je niet kunnen proberen bij de rechtszitting te laten zien wie je echt bent?’ zei ik tegen een gedetineerde in het Huis van Bewaring.

Hij zag heel erg tegen zijn rechtszaak op en tegen de gevolgen die dat kon hebben voor zijn verdere leven.

Ik kende hem al heel lang. Ook buiten de gevangenis had ik hem begeleid.

Hij heeft een heel moeilijk levensverhaal. Van kindsaf aan. Afgestaan door zijn moeder.

Opgegroeid in een pleeggezin. Straatjongen geworden. Agressief. Gespannen. Als hij zich bedreigd voelt, kan hij heel lelijk doen.

‘Zou je niet kunnen proberen te laten zien wie je echt bent?’

‘Ik weet niet hoe ik dat moet doen’ zei hij. ‘Ik kan gewoon niet met andere mensen overweg.’

En dan ineens zegt hij – wat ik nog nooit van hem heb gehoord – :

‘Ik heb ook zo’n raar gezicht. Ik heb het gevoel dat ze mijn gezicht niet moeten.’

Door de gang van je leven kun je in jezelf opgesloten raken. En de mensen om je heen gaan zien als een bedreiging. In andere mensen kun je dan geen medemensen herkennen.

Er kan van alles gebeurd zijn: mishandeld, misbruikt, verstoten, nooit geknuffeld, gestigmatiseerd door je verleden, of misschien veel minder extreem maar wel diepgaand: miskend, niet geaccepteerd, achtergesteld ...

Je wilt er wel bij horen, maar je hoort er niet bij.

‘En zij brachten een blinde tot Jezus.’

Je kunt letterlijk blind zijn, maar ook psychisch blind.

Je kunt geen mensen meer zien. Integendeel. Je bent bang voor mensen. Je kruipt weg in jezelf.

‘En zij brachten een blinde tot Jezus’, staat er in de lezing, ‘en zij smeekten Hem deze aan te raken.’

Genezing van mensenangst begint als er weer iets van aanraking mogelijk wordt.

Kunnen voelen dat er veiligheid is buiten jezelf. Voelen dat er veiligheid is buiten jezelf moet ook iemand die letterlijk blind is.

Leren op de tast een veilige weg te zoeken.

Je laten aanraken... Er moeten ook andere mensen zijn die kunnen en durven aanraken. Er is moed voor nodig om aan te raken. Mensen die niet bang zijn voor de angst van de ander.

De mensen om Jezus heen zien dat heel scherp als ze daarvoor Jezus aanspreken.

Jezus pakt de blinde man bij de hand.

Die aanraking is het begin van zijn genezingsweg.

Eigenlijk doet Jezus hier iets heel gewoons. Om die man met zich mee te krijgen moet Hij hem wel bij hand nemen. Zonder dat kan hij niet in beweging komen.

Jezus begint daar waar die man is. Dat is een voorwaarde voor communicatie.

En vaak doen een hand op de schouder van iemand, een arm die je geeft, een kus, een knipoog, een glimlach, een kaartje, een bosje bloemen, wonderen.

Daar beginnen waar mensen zijn. 'Menselijkheid als maat' is het thema van deze conferentie. In onze verzakelijkte samenleving is veel de maat, maar niet de menselijkheid. Managers en bedrijfseconomische concepten voeren de boventoon. De maat is niet de kleine mens, maar de maat is het managementsysteem. Het gaat om productiecijfers. Het welzijnsaanbod is geformuleerd in producten. Gekeken wordt of mensen voldoende gemotiveerd zijn en of ze een hulpvraag hebben. Deskundigen moeten voldoende afstand bewaren. Welzijnsinstellingen worden gerunned als bedrijven – er zijn zorgmanagers in plaats van directeuren en de kwaliteit wordt verankerd in procedures. Er wordt gestreefd naar certificering. Kortom: welzijnsland is ontzield geraakt. Het maakt niet uit of je een fabriek runt of een verzorgingshuis. Kleine mensen verdwijnen achter zakelijke principes.

Hand in hand gaan twee mensen op weg, genezing tegemoet. Jezus neemt de blinde man mee naar buiten het dorp.

Om te kunnen genezen van de pijn van het leven kan het nodig zijn dat je je losmaakt van de druk van alles wat op je afkomt. Even buiten het dorp. Even aan de zee. Even in een andere wereld. Gaan naar een plek om tot jezelf te komen, om weer nieuw zicht te krijgen.

Zo'n plaats om tot jezelf te komen is de kerkgemeenschap. Ook de kerkgemeenschap in de gevangenis.

Veel gedetineerden hebben contact met het justitiepastoraat.

De kerk in de gevangenis is een plaats waar veiligheid is.

Je wordt er niet beoordeeld op je gezicht of op de stukken die over je in de krant staan, maar je wordt beoordeeld als de mens die je bent met een eigen naam.

Je bent meer dan het delict waarvoor je ingesloten bent.

Je mag er laten zien wie je echt bent. Je mag je leven, hoe het ook gelopen is, in een nieuw licht gaan zien.

'Jezus spuwde de blinde man in zijn ogen en Hij legde hem de handen op...'

De psychoanalyticus en theoloog Drewermann ziet in het speeksel op de ogen het opnieuw opwekken van het gevoel van de moederschoot. Het allereerste gevoel veilig omgeven – geborgen – te zijn.

In feite beantwoordt Jezus hem dus in zijn oerverlangen. En dat oerverlangen is te kunnen ervaren er te mogen zijn. Door zijn hele levensgeschiedenis en zijn situatie ontbreekt voor deze blinde man elk levensperspectief. Er is geen enkel aanknopingspunt om zich aan het leven toe te kunnen vertrouwen.

Jezus gaat niet aan de zere plek voorbij. Hij is niet bang voor het geknakte levensvertrouwen. Voor onze ervaring van gebrokenheid. Hij herkent dat en Hij gaat erop in.

Levensvertrouwen kunnen hebben heeft te maken met een diep gevoel bemind te zijn.

Bemind door mensen. Bemind door God.

Levensvertrouwen – basic trust – ontstaat in de relatie tussen ouders en kinderen.

Jezus geeft de blinde man in de aanraking een ervaring van diepe geborgenheid.

Maar de genezing van de blinde man, het weer ontluiken van de mensenwereld, gaat niet van het ene op het andere ogenblik. Dat leert ons ook het vervolg van het verhaal. Eerst ziet hij mensen als bomen wandelen. Bomen als het beeld van de beschutting en van de bescherming. Zijn wereld krijgt weer de contouren van de medemensen. Maar het zicht moet nog scherper worden.

Uit je isolement komen en jouw plaats innemen onder de mensen is een weg van leren en groeien.

Die ontwikkeling omvat Jezus in zijn tweede aanraking. 'Vervolgens legde Hij hem weer de handen op zijn ogen, en hij zag duidelijk en was hersteld.'

Jezus laat de man gaan. Hij moet het nu zelf gaan doen. Hij kan het nu ook zelf gaan doen. Hij kan weer om zich heen zien.

Menselijkheid als maat. Mensen mogen groeien aan elkaar. De hulpvrager aan de hulpverlener en de hulpverlener aan de hulpvrager. Jezus staat niet tegenover de man, op gepaste afstand, hij gaat naast hem, hij is een verhaal met hem aangegaan en in de genezing van de blinde komt ook Jezus eigen levensprogramma tot ontplooiing.

Het verhaal van Marcus toont ons hier wie Jezus is: de van God gekomen bevrijder van het mensenleven.

Hij laat zien dat in de wereld van God mensen uit hun persoonlijk en hun maatschappelijk isolement bevrijd moeten worden.

In de aanraking doet Jezus mensen opnieuw geboren worden.

In het voetspoor van Jezus gaan mensen elkaar tegemoet.

Ze herkennen in elkaar hun medemensen.

In het voetspoor van Jezus krijgt de wereld een menselijk gezicht.

Aangeraakt worden en gaan aanraken.

Ik vertel u tenslotte zomaar iets wat gebeurde, ooit bij mij in de gevangeniskerk. Een groep oudere mensen uit een verzorgingshuis in Den Haag nam regelmatig deel aan de kerkdienst. De gevangenis van Scheveningen was toen de zwaarste gevangenis van Nederland. De gedetineerden waren mensen die gemeenschapsongeschikt waren of vluchtgevaarlijk, of allebei.

Een uiterste categorie dus.

Iedere zondagmorgen was daar de kerkdienst. En die kerkdienst werd bezocht door een groot deel van de gedetineerden.

Na afloop kwam een van de bezoekers uit het verzorgingshuis naar mij toe. Het was een 87-jarige heer die ik wel kende uit het gereformeerde leven. Hij had een duidelijke en welomschreven geloofsopvatting. Nogal sterk dogmatisch.

En hij zei me: 'Ik moet je zeggen dat ik in deze dienst voor het eerst van m'n leven heb begrepen wat het Avondmaal betekent. Ik ben er veel mee bezig geweest. Ik heb er veel nota's over gelezen en heftige discussies over gevoerd. Maar nu heb ik hier begrepen waar het in het Avondmaal echt om gaat.'

Ik zei hem wat verwonderd: 'Maar hoe kan dat dan, want we hebben vandaag toch helemaal geen avondmaal gevierd?'

Hij zei: 'Het begon eigenlijk in de dienst, toen je zei: ik heb hier een schaal met cake en die laten we na de dienst rondgaan en we vragen aan iedereen om daar één plakje van te nemen, zodat er genoeg is voor ons allemaal.'

Na de dienst ging die schaal rond en iemand van de gedetineerden stootte me aan en zei:

'Wilt u aanpakken en doorgeven?' Naast me zat ook iemand die ik niet kende. Ik wist niet wat ze gedaan hadden. Waar ze voor zaten. Zij wisten ook niet van mij wat ik gedaan had en wie ik was. En toch was er een vraag voor het aangezicht van God om aan te pakken en door te geven. Om te delen.

Te delen met hen die ik niet kende.'

Aangeraakt worden en gaan aanraken.

De moed hebben om aan te pakken en door te geven. Als jij niet aanpakt en doorgeeft, gaat het delen niet door.

Dat is waar het om gaat in het evangelie.
Dat is waar het om gaat in de kerk.

Op.9 no.11 "Entsagung"

Text by Johann Gustav Droysen (1808-1884)

Music by Jakob Ludwig Felix Mendelssohn-Bartholdy, op. 9 no. 11

Herr, zu Dir will ich mich retten,
Wenn die Welt mich kränkt und schlägt,
Will in Deinen Schooß mich betten,
Wund und müd' von argen Ketten,
Die meine schwache Seele trägt.

Herr, nach Deiner Gnad' und Treue
Sehnt sich mein geängstigt Herz,
Daß ich meine Schuld bereue,
Daß ich meinen Bund erneue,
Von Jammer frei und frei von Schmerz.

Gott, zu Deinem sel'gen Frieden
Kehret heim Dein treues Kind,
Dir zu dienen ohn' Ermüden,
Dich zu schauen froh beschieden,
Wo mit Dir Deine Engel sind.

Stichting Christelijk-Sociaal Congres

Menselijkheid als maat

De sociale kwestie anno 2005

Menselijkheid als maat

De sociale kwestie. Is dat niet iets van vroeger? Nee. Ook in 2005 staan we voor grote sociale kwesties. Tweedeling, mensen die niet (meer) meedoen, systemen die goede intenties hebben overwoerd. De kwestie is: hoe kan het dat we niet in staat zijn deze problemen, deze uitdagingen effectief aan te pakken?

Met professionalisering is op zichzelf niets mis, maar in veel organisaties is dat doorgeschooten naar bureaucratisme. Procedures, formaliteiten en targets zijn belangrijker geworden dan de mensen voor wie organisaties ooit zijn opgericht. Ook in veel christelijk-maatschappelijke organisaties. De verzakelijking van de maatschappij heeft medewerkers tot instrumenten gemaakt en de samenleving tot een commerciële markt.

Het is tijd voor een herontwerp van organisaties, met het oog op de medewerkers, maar vooral vanwege de mensen voor wie de organisatie bestaat. We moeten die mensen weer centraal stellen, en niet laten platdrukken door materiële doelstellingen. Geef de organisaties terug aan hun 'leden'!

Maak u samen met collega's en geestverwanten uit andere christelijke organisaties sterk voor een samenleving waarin mensen worden gestimuleerd om mee te doen, dankzij goed onderwijs, goede zorg, sterke medezeggenschap en eigen verantwoordelijkheid. Denk mee over de sociale kwestie anno 2005. Met Karien van Gennip (staatssecretaris Economische Zaken, CDA), André Rouvoet (fractieleider ChristenUnie) en Maarten Verkerk (hoogleraar TU Eindhoven). En ook door deelname aan parallelsessies voor Arbeid, Onderwijs, Stad en Zorg.

Juist voor u!

Het Christelijk-Sociaal Congres (CSC) is een stichting van zo'n 40 christelijk-maatschappelijke organisaties: vakbonden, werkgevers, onderwijs, zorg, welzijn en media. Het CSC wil het christelijk-sociale gedachtegoed actueel houden, en organiseert daarom jaarlijks een congres waarop mensen uit de verschillende organisaties nadenken over vragen die vanuit de samenleving opkomen en waarop ook zij een antwoord moeten geven.

Het congres is bedoeld voor alle leidinggevenden en alle werknemers uit de lid-organisaties. Daarnaast is iedereen die zich bij de christelijk-sociale beweging betrokken voelt, ook van harte welkom.

Het congres is er dus voor u. Kom vooral en neem ook uw collega's mee naar een inspirerende bezinningsdag.

Meer informatie over de Stichting Christelijk Sociaal Congres (CSC) en over het congresprogramma kunt u vinden op de website www.stichting-csc.nl.

Congres
i.s.m. Katholiek Netwerk / VKMO en Socires

vrijdag 26 augustus 2005
SBI-conferentiecentrum Zonheuvel
Doorn

Menselijkheid als maat

De sociale kwestie anno 2005

Programma

Netwerken

U bent welkom om donderdagavond alvast naar Doorn te komen voor diner, contacten en overnachting. Uw aanwezigheid is om allerlei redenen de moeite waard. Praat bij met bekenden, maak kennis met andere congresdeelnemers. Of spreek met bestuursleden, sprekers of medewerkers aan parallelsessies. Tijdens het diner (vanaf 19.30 uur) wordt door een bijzondere gast een tafelspeech gehouden.

8.30 uur Ochtendmeditatie voor ieder die al aanwezig is

9.30 uur Opening van het congres

- Herman Kaiser, voorzitter CSC
- Leo Fijen, congresvoorzitter en o.m. presentator/eindredacteur Kruispunt (KRO)

Gedurende de congresdag zal het thema van verrassend commentaar worden voorzien door onverwachte figuren.

10.30 uur Parallelsessies (zie voor uitgebreidere informatie op www.stichting-csc.nl)

- Arbeid: m.m.v. Bert van Boggelen (CNV), Jan Willem van den Braak (VNO-NCW), Nel van Dijk (tuinbouwondernemer), Jaap Jongejan (CNV Bedrijvenbond) en Gijs Wildeman (Hout- en Bouwbond CNV)
- Onderwijs: m.m.v. Paul Zootjens (Universiteit van Tilburg), Bert Molenkamp (ROC ASA), Sjoerd Slagter (SCO Zwolle/Kampen) en Henk Strietman (Besturenraad)
- Stad: m.m.v. Ine Voorham (Leger des Heils), Jan Eerbeek (Exodus Nederland), Cees de Gier (STEK/ Vadercentrum Den Haag) en Cor van Beuningen (Socires)
- Zorg: m.m.v. Cees de Jong (Philadelphia Zorg), Helen van Tol (Rijnconsult) en Arie Kars (Reliëf)

In de parallelsessies komt u zelf aan het woord. Aan de hand van stellingen wordt de sociale kwestie in die sector onderzocht. Deskundigen geven in dit geval geen inleiding maar een Uitleiding van het zaalgesprek.

12.30 uur Lunch

13.30 uur Parallelsessies in woord en beeld

14.00 uur Impressies van het christelijk-sociaal jongerencongres van 4 juni 2005

14.30 uur Bijdragen aan het debat

- Herontwerp van organisaties, maar hoe dan?, Maarten Verkerk (bijzonder hoogleraar Technische Universiteit Eindhoven)
- Minder regels, meer verantwoordelijkheid: leidt dat tot meer menselijkheid?, Karien van Gennip (staatssecretaris Economische Zaken, CDA)
- Toerusten tot verantwoordelijkheid: de overheid en de sociale kwestie, André Rouvoet (fractievoorzitter ChristenUnie Tweede Kamer)

15.45 uur Debat met sprekers en zaal: hoe wordt de menselijkheid onze maat?

16.30 uur Congressafsluiting

17.00 uur Borrel

Aangesloten organisaties:

AOb-CVHO * AOb-St Bonaventura * Besturenraad * CNV * Cordaid * EB-Media * Evangelische Alliantie * Stichting Exodus * Christennetwerk GMV * ICCO * Hogeschool INHOLLAND * KASKI * KNBTB * KRO * KTU * NCBTB * NCRV * NCSU * Nederlands Bijbelgenootschap * NKS * Ouders & COO * Passage * PCOB * Philadelphia Support * Radboud Universiteit * Reliëf * SBI * Stichting voor Reformatorische Wijsbegeerte * StiMO * Stichting NCW * Stichting tot Bevordering van Christelijke Pers * Stichting Philadelphia Zorg * UnieNZV * Universiteit van Tilburg * Vrije Universiteit * Christelijke Hogeschool Windesheim * YMCA * ZIN

Kosten

De deelnameprijs voor het congres op vrijdag bedraagt € 75, inclusief lunch en congresinfo.

In samenwerking met Conferentiecentrum Zonheuvel is er een speciale netwerkaanbieding. U arriveert dan de avond te voren voor diner en informele ontmoeting en een overnachting. U betaalt hiervoor slechts € 60 extra.

Studenten en personen voor wie de kosten een belemmering vormen kunnen een schriftelijk verzoek richten aan de congrescommissie om voor € 40 deel te nemen (excl netwerkaanbieding). Het verzoek kunt u richten aan CSC, t.a.v. de heer drs. J.E. Wigboldus.

Inschrijving

U kunt inschrijven voor het congres via de antwoordkaart of door u aan te melden via de website. Denk ook aan de opgave van de parallelsessie van uw voorkeur.

Stichting Christelijk-Sociaal Congres

Secretariaat: p/a SBI training & advies – Postbus 69 – 3940 AB DOORN
Tel. 0343-473400 / fax 0343-473349 / e-mail info.csc@sbi.nl

Naam deelnemer 1 _____ m/v

Naam deelnemer 2 _____ m/v

Organisatie _____

Adres _____

Postcode _____ Plaats _____

Telefoon overdag _____

E-mail _____

- inschrijving voor het congres (€ 75)
- inschrijving voor het congres en de netwerkaanbieding (€ 135)

Voorkeur voor parallelsessie (aangeven 1e en 2e voorkeur)

- Arbeid
- Onderwijs
- Stad
- Zorg

Indien de factuur naar een ander adres moet worden gestuurd:

Adres _____

Postcode _____ Plaats _____

Datum _____ Handtekening _____